

Nous camins per a la música

Gabriel Brncic

Introducció

Els Concerts Phonos han estat, durant la dècada passada, un cicle de difusió de la música creada amb els nous mitjans electrònics i informàtics que ha esdevingut important tant pel seu contingut artístic com per la seva continuïtat i la seva projecció internacional.

Autors joves de Catalunya i d'altres comunitats, juntament amb compositors més reconeguts, han pogut estrenar les seves obres en aquests concerts. La difusió radiofònica ha fet possible que més d'un centenar d'obres musicals creades a la nostra ciutat siguin conegudes i valorades. Pel que fa a l'intercanvi musical, els Concerts Phonos tenen la missió de donar a conèixer un repertori actualitzat d'aquest nou vessant de creació contemporània; és important destacar en aquest sentit la programació, durant diversos anys consecutius, dels premis de l'Institut de Música Experimental de Bourges, que organitza el concurs de composició de música electroacústica més important del món, i dels premis de la Tribuna Internacional de Música Electroacústica de la UNESCO.

Les músiques que es presenten, la majoria estrenes o primeres audicions a Barcelona, recorren un ampli panorama: des de la música electroacústica en el seu vessant acusmàtica, fins a les obres que requereixen instrumentistes i sistemes especials d'elaboració del so.

Aquest primer Concert Phonos a la Sala HAL presenta les produccions recents de Phonos, i també una obra realitzada dintre del programa de beques de composició i l'obra premiada en la Tribuna UNESCO de 1994.

Nous camins per a la música Què signifiquen les músiques que escoltarem a la Sala HAL?

1) Una recerca de nous camins artístics a través d'emocions sonores inèdites desenvolupades amb nous instruments. (En aquests casos és òbvia l'absoluta inutilitat de forçar la nostra percepció en el reconeixement de fórmules suficientment emprades i que constitueixen el missatge estètico-musical comunament acceptat).

2) El resultat d'una síntesi pròpia assolida per joves músics que participen en la vida d'aquesta ciutat i que, des de diversos punts d'escolta interpreten els trets essencials de la música en l'actualitat. (Diferents plantejaments formals que escapen a una lectura lineal i a una audició fragmentària en la qual gran part del que s'escolta es suposa ja codificat amb anterioritat en la nostra memòria).

3) Una ampliació del registre útil a la música a partir del so electrònic i de les extensions rítmiques, melòdiques i harmòniques que són donades pel control informàtic del so. Major varietat i complexitat, penetració en les variables de l'articulació, el timbre i l'espai. Treball en el domini de la transformació dels sons i de les estructures d'objectes musicals. (Juntament amb els extraordinaris matisos que la tècnica dels instruments tradicionals ha assolit en l'actualitat, l'elaboració dels sons mitjançant l'ordinador ens apropa a nous i refinats llimbers auditius).

4) L'expressió d'una producció musical interactiva, que posa en joc diferents experiències professionals i que permet de contrastar opinions estètiques i d'aprofundir els aspectes tècnics instrumentals. (És possible que el concepte habitual d'autor o creador individual es relacioni amb un cercle de voluntats que incideixen en la producció de tècniques i observacions sobre el seu valor estètic).

Totes aquestes premisses mostren l'existència de creacions que es corresponen amb una comunitat cultural oberta, en què són apreciats tots els temes artístics, tant pel que fa a l'excel·lència de la tradició com pel que fa a l'atenta consideració d'allò que comencem a conèixer com a part del futur.

Programa

Carlos Lupprian: "No me gustan las palabras"

(Phonos, 1993-94. Estrena. 8')

Veu: Mariona Sagarra

Obra mixta per a veu i cinta en què, a partir d'una idea conceptual, les paraules de l'interpret es van independitzant per buscar la seva identitat com a objectes sonors. Això provoca una resposta de l'interpret, i es crea així una relació de feedback.

Alex Arteaga: "Daimón"

(Phonos, 1994. Estrena. 7'30")

Flauta en do: Niurka González. Flauta en sol: Xavier Esteve

Es parteix d'un plantejament exclusivament formal. Eliminant qualsevol possibilitat

d'intel·lecció de l'obra a escales menors, es pretén la realització d'una "forma" que sigui percebuda únicament i exclusivament com a tal, i que com a tal, d'una manera total, en conflicte per tant amb la naturalesa discursiva del temps, porti a la seva intel·lecció. Aquest principi constructiu està aquí al servei d'una sola idea poètica, la del "descens", que dirigeix tota l'obra articulant paràmetre a paràmetre cadascuna de les seves àrees, sempre percebudes com un continu. Tenint com a principi ordenador bàsic la "densitat de canvis", aquest descens condueix progressivament a una lluminositat ambigua, a un terreny de major llibertat on els sons es veuen transformats en la seva essència.

Josep Manuel Berenguer : "Mu"

(Encàrrec de l'Institut Internacional de Música Electroacústica de Bourges, 1994. Premi 1994 de la Tribuna Internacional de Música Electroacústica de la UNESCO. Estrena a Barcelona. 11')

Escriu Mumon en un poema que parafraseja un koan de Joshu: "Té un gos naturalesa de Buda? / No hi ha pregunta més important que aquesta / Si es respon sí o no / es perd la naturalesa de Buda". Joshu havia respost "Mu". A més, "Mu" és una endevinalla en el sistema formal ideat per D. R. Hofstaedter, això ho vaig apreciar molt quan vaig llegir el seu llibre Godel, Escher, Bach. Ultimament he sabut també que en sànscrit "Mu" és una paraula que serveix per no dir res. Aquestes són mostres del món mental en què m'entretenia quan vaig escriure el meu Mu al gener de 1994. En qualsevol cas, no hi ha una relació directa entre aquesta música i aquest tipus de pensaments, i a més, com passaria amb qualsevol altra, cap llenguatge em permetria de descriure-la completament sense caure en l'ús de construccions gramaticals desproveïdes de sentit. Mu és un encàrrec de l'IMEB realitzat en l'Estudi Circe d'aquesta institució. Els sons que serveixen de base per a la construcció del material sonor van ser: un pal de pluja amazònic, una maraca amazònica i algunes petites pedres dels Pirineus.

Arturo Moya : "Música de fondo / Estoqueda"

(Phonos, 1994. Estrena a Barcelona. 5'+5')

Saxofons tenor i baríton: Josep M. Aparicio

El problema: la impossibilitat de significació objectiva de la música en una societat els valors objectius de la qual són uns altres: la suposició de la ciència, l'estretor del valor de canvi i el dubte de la informació oferta pels mitjans de comunicació.

Dues propostes:

Música de fondo. La lluita d'una música que es resisteix a ser- ho. Un únic, ininterromput i agònic so (no sigui que canviï de canal) que ho intenta tot per traspasar la seva condició imposada d'oci.

Estoqueda ("esto-queda", "estocada"). La veracitat de l'interpret amb el seu instrument com a valor imperible en la música.

Doénado, el Ur : "Kzadzak"

(Phonos, 1994. Estrena a Barcelona. 7')

En arribar el Golarnio, els joves Sdaren travessen la cinquena porta de la seva iniciació, o Drl, que els conduirà a l'encontre del seu Kzadzak ("que-transita-Ésser-de-llum-distant-paral.lel"). El Drl Sdari és similar a la katabasis en els humans. El poeta R. Bly reflexiona en Iron John sobre això últim: "...després dels dits i dels cabells d'or, el més apropiat per a l'home és la voràgine, l'enfonsament, la caiguda, el que els antics grecs deien katabasis. Aquesta caiguda implica alguna cosa més que un pur esglai. El nostre ego no ho vol i, tot i que caiguem, no vol presenciar-ho. Els sons de katabasis, aspres i abruptes, semblen apropiats per a aquest viatge".

(a Amemú) **Ron Averill** : "This is the sound of my dreams:"

(Phonos, 1994. Beca de composició del projecte Phonos/Barcelona 216. Estrena. 15')

Solistes del Grup Barcelona 216

Flauta: David Albet.

Violoncel: Amparo Lacruz.

Percussió: Ferran Armengol

El títol de la peça, *This is the sound of my dreams*., el va inspirar una pintura de la Fundació Miró, *Ceci est la couleur de mes rêves*, i és tant un homenatge a Miró com una referència als fonaments del surrealisme, els somnis. De tota manera, l'obra no està inspirada per aquesta pintura en particular ni relacionada programàticament amb ella. En *This is the sound of my dreams*: es dóna repetidament a l'oient un punt de referència musical (per exemple, un pols rítmic estable), que només se li treu i es canvia pel que vaig arribar a pensar que era la música dels somnis, una música caracteritzada per una manca de propòsit o direcció. A mesura que la música progressa, la música dels somnis va dominant gradualment la resta de la música, i deixa a l'oient a la deriva, sense punts de referència.

